

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. poz. 794).

W związku z tym, że teren rezerwatu pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029, dla którego nie ustanowiono planu zadań ochronnych, uwzględniono w projekcie planu ochrony, zgodnie z postanowieniami art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004. W projekcie planu ochrony nie uwzględniono zakresu planu zadań ochronnych dla tego obszaru, gdyż Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły PLB140004 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4572, z późn. zm) został ustanowiony plan zadań ochronnych. Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody w planie ochrony rezerwatu przyrody pokrywającego się w całości lub w części z obszarem Natura 2000 nie uwzględnia się zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jeżeli dla obszaru tego ustanowiono plan zadań ochronnych.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą, wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego

Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Rezerwat został ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. U. poz. 1224). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły.

Pod względem administracyjnym rezerwat położony jest w powiecie nowodworskim, w gminie Leoncin, Zakroczym i Czosnów. Rezerwat obejmuje w całości grunty należące do Skarbu Państwa.

Na obszarze rezerwatu obowiązują następujące dokumenty planistyczne z zakresu zagospodarowania przestrzennego: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Zakroczym (Uchwała Nr XI/54/2007 Rady Gminy Zakroczym z dnia 26 września 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Zakroczym (Dz. Urz. Woj. Maz z 2008 poz.1599), Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Czosnów (Uchwała Nr 32/X/03 Rady Gminy Czosnów z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czosnów (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2004 Nr 32, poz. 982), Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Czosnów dla wsi Sady (Uchwała Nr XX/168/2016 Rady Gminy Czosnów z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czosnów dla wsi Sady (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4865), Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zakroczym (Uchwała Nr XI/78/2011 Rady Gminy Zakroczym z dnia 30 grudnia 2011 r.), Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leoncin (Uchwała Nr XLVIII/232/13 Rady Gminy Leoncin z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leoncin), Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czosnów (Uchwała Nr XVII/161/2012 Rady Gminy Czosnów z dnia 24 lipca 2012 r.). Dokumenty planistyczne ustalają zasadę zagospodarowania obszaru w sposób

uwzględniający uwarunkowania środowiskowe terenu oraz uwarunkowania lokalizacyjne i prawne wynikające z położenia części obszaru w rezerwacie przyrody.

Do głównych zagrożeń rezerwatu zaliczyć należy obecność gatunków inwazyjnych, jak klon jesionolistny, babka łysa i rurkonosa, trawinka, niecierpek drobnokwiatowy czy uczepek amerykański. W starorzeczach rozrasta się bujnie moczarka kanadyjska. Konkurując skutecznie z gatunkami rodzimymi, gatunek ten w wielu miejscach tworzy prawie jednogatunkowe agregacje, uniemożliwiając rozwój innym makrofitom. Zagrożeniem dla ekosystemów wodnych są również procesy sukcesyjne prowadzące do łądowacenia starorzeczy. Proces ten jest znacznie przyspieszony przez występującą w ekosystemach wodnych moczarkę kanadyjską. Gatunek ten produkując duże ilości biomasy, akumulując się na dnie zbiorników wodnych, znacznie przyspiesza proces łądowacenia starorzeczy. Widoczne są również duże zmiany wśród populacji ryb, spowodowane głównie zmianami w siedliskach wodnych. Przekształcenia te mają charakter naturalny oraz sztuczny (spowodowany działalnością człowieka). Naturalne procesy, jak długotrwałe susze i związane z nimi niski stan wód, negatywnie wpływają na rozwój populacji ryb. W 2015 roku tylko raz (przez kilka dni) odnotowywano poziom wody, który zalewając przybrzeżne zarośla i lasy łęgowe pozwolił na odbycie tarła wielu gatunkom. Z uwagi na krótki czas trwania przyboru wody, wiele oczek wodnych nie zostało zasilonych nowymi populacjami ryb z Wisły. Takie naturalne zarybianie, jest szczególnie ważne, gdyż duża presja wędkarska oraz kłusownictwo powodują, że zbiorniki te szybko zostają przełowione. Pozostające w nich ryby to z reguły narybek, niezdolny jeszcze do odbycia tarła. Kłusownictwo jest bardzo poważnym problemem na terenie rezerwatu, przyczyniającym się do stałego zmniejszania populacji ryb. W ostatnich kilkunastu latach widoczne jest wycofywanie się z wód rezerwatu takich gatunków jak sandacz, kleń, szczupak. Znacząco spadły również populacje leszcza i bolenia. Starorzecza i oczka wodne zasiedlają coraz mniejsze populacje karasi i linów. Praktycznie tylko jeden gatunek ryby zwiększa tu swoją liczebność. Jest to obca dla fauny krajowej babka szczupła, która w ogromnych ilościach spotykana jest zarówno w wodach Wisły jak i starorzeczach do niej przylegających. Gatunek ten często żeruje na ikrze innych ryb przyczyniając się do zmniejszania ich liczebności. Niskie stany wód wpływają również niekorzystnie na stan populacji ptaków. Teren rezerwatu położony jest w obrębie obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły. Jednym z przedmiotów ochrony w tym obszarze Natura 2000 jest wydra, dla której połowy sieciowe stanowią istotne zagrożenie.

Występujące w rezerwacie biotopy piaszczystych ławic, kęp oraz brzegów rzeki stanowią cenne florystycznie ekosystemy. Do najbardziej interesujących należą, łągi, wikliny nadrzeczne, brzegi wód, namuliska oraz suche i piaszczyste murawy.

Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 3 gatunków ryb objętych ochroną tj. koza pospolita, różanka i ślíz pospolity. Wśród płazów 4 gatunki podlegają ochronie ścisłej natomiast

pozostałe 5 częściowej. Taką samą formą ochrony objęte są wszystkie obserwowane na terenie rezerwatu gady, a także 6 (ze stwierdzonych 14) gatunków ssaków. W przypadku ptaków ze stwierdzonych 65 gatunków zdecydowana większość to gatunki podlegające ochronie ścisłej (60 gatunków). Trzy podlegają ochronie częściowej, natomiast kolejne dwa to gatunki łowne. Wśród bezkręgowców stwierdzono 1 gatunek ściśle chroniony oraz 4 gatunki podlegające ochronie częściowej. Oprócz obecności na liście zwierząt chronionych w Polsce, wiele zwierząt odnotowanych na terenie rezerwatu należy do gatunków cennych także w Europie. Rezerwat przyciąga ptaki nie tylko w okresie lęgowym. Wiosną i jesienią obszar ten odwiedzają stada gatunków migrujących na zimowiska na południe Europy lub na lęgowiska na północy kontynentu. Płytką wodą, w szczególności wokół wysp, stwarza dogodne warunki dla żeru tych gatunków, dzięki czemu ptaki mogą uzupełnić energię i odpocząć przed dalszą wędrówką. Teren rezerwatu to także ważne zimowisko kilku gatunków. W okresie migracji notuje się zarówno ptaki wodno-błotne jak również drobne ptaki śpiewające oraz drapieżniki. Najważniejszą dla tego terenu grupą są jednak ptaki wodne. Przez obszar rezerwatu przelatują licznie sieweczka obrożna, krwawodziób, rybitwa białoczarna, kormoran, kszyc, gągoł, łączak, nurogęś, krakwa. W dużo większych koncentracjach pojawiają się natomiast sieweczki rzeczne, czajki, krzyżówki, brodziec piskliwy, śmieszki, mewy siwe, rybitwy zwyczajne. Stada niektórych z nich liczą często nawet do kilkuset osobników (szczególnie krzyżówki, czajki oraz śmieszki).

Z uwagi na to, że celem ochrony rezerwatu są ptaki i ich siedliska, zaplanowane w planie ochrony działania ochronne ukierunkowane są na tę grupę fauny. Na obszarze rezerwatu przedmiotami ochrony są gatunki ptaków występujące na obszarze wisły. Rozpatrując trendy liczebności poszczególnych gatunków ptaków gniazdujących na obszarze rezerwatu, od czasu jego projektowania do dnia dzisiejszego, można wyróżnić trzy ich grupy. Pierwszą są gatunki niewykazujące zmian liczebności, ponieważ stwierdzane są tu jedynie efemerycznie (krakwa, płaskonos, krwawodziób, mewa srebrzysta, rybitwa czarna i rybitwa białowąsa) lub występują ciągle, ale ich liczebność utrzymuje się na podobnym poziomie (czajka, sieweczka rzeczna). Do drugiej grupy można zaliczyć gatunki wyraźnie zwiększające swoją liczebność w granicach rezerwatu (ohar, nurogęś, brodziec piskliwy i brzegówka). Trzecią grupą są gatunki, których liczebność spada. Należą do nich mewa siwa (dawniej pospolita), rybitwa rzeczna, rybitwa białoczarna i sieweczka obrożna. O ile w przypadku mewy siwej spadek jest oczywisty i zgodny z obserwowanym od wielu lat trendem liczebności tego gatunku w całej Dolinie Środkowej Wisły, o tyle w przypadku obydwu gatunków rybitw, wynika on prawdopodobnie z faktu niejasnego przebiegu granicy rezerwatu po piaszczystych wyspach oraz zmiennego charakteru granic tychże wysp. Zmniejszenie liczebności sieweczki obrożnej jest nieznaczące, ale jednak wydaje się, że trend ten jest stały i potwierdzający informacje o spadku liczebności tego gatunku w całym kraju. W związku z powyższym należy

stwierdzić, że na obszarze rezerwatu nastąpił wyraźny spadek liczebności jednego gatunku – mewy siwej oraz nieznaczny spadek liczebności sieweczki obrożnej. W przypadku mewy siwej ma on związek z dużymi stratami powodowanymi u tego gatunku przez inwazje meszek, późnowiosenne i letnie powodzie oraz drapieżniki. Natomiast w odniesieniu do sieweczki ma on niewyjaśnione podłoże, być może związane ze zmianami siedliskowymi.

Celem zaplanowanych działań ochronnych jest zachowanie populacji gatunków ptaków, dla ochrony których rezerwat został ustanowiony. Ochrona tych ptaków to również, a może przede wszystkim, ochrona ich miejsc lęgowych (piaszczystych łąch, całkowicie otwartych lub porośniętych w niewielkim stopniu roślinnością zielną i krzewami wierzby), dla których zagrożeniem jest postępująca sukcesja, głównie zarośli wierzby trójpręcikowej i wierzby wiciowej. Zbyt rozwinięte, zacieniające znaczne powierzchnie gruntu zarośla wierzby stają się mniej atrakcyjne do wyprowadzenia lęgów, szczególnie przez rybitwy i sieweczki. Często doprowadza to do porzucenia istniejących kolonii i poszukiwania innych, bardziej atrakcyjnych miejsc lęgowych. Zagrożeniem dla gatunków ptaków występujących w rezerwacie jest obecność i ciągle rozprzestrzenianie się drapieżników, w szczególności gatunku obcego, jakim jest norka amerykańska. Znaczna ilość tropów tego gatunku stwierdzana w rezerwacie świadczy o jego dużej aktywności. Drapieżnik ten niszczy lęgi ptaków wybierając zarówno jaja z gniazd jak i młode osobniki.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczenia,
  - b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
  - c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie RZGW,
  - d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,
- informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony;

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
- c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie RZGW,
- d) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

1. Towarzystwo Ochrony Przyrody:

- 1) *o uznanie, przy przyjmowaniu zakresu i metodyki prac terenowych (inwentaryzacji stanu przedmiotu ochrony rezerwatu) za główny przedmiot ochrony – „gatunków rzadkich i ginących, występujące na obszarze rzeki Wisły” wg poniższych kryteriów: ptaki stanowiące przedmiot ochrony w obszarze specjalnej ochrony ptaków (OSO) sieci natura 2000 – o nazwie „Dolina Środkowej Wisły” – czyli NIE TYLKO ptaków siewkowych (mew, rybitw i sieweczek) lecz także innych, charakterystycznych dla międzywala Wisły – jak: błotniak stawowy, derkacz, dzięcioł średni i dzięcioł białoszyi, zimorodek i brzegówka, umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (Kręgowce) – np. bielik i bocian czarny, być może także bąk, bączek i podróżniczek – bytujące regularnie lub tymczasowo na omawianym odcinku rzeki (potencjalnie lęgowe), dla których istnieją w omawianych dwóch rezerwatach dogodne siedliska lęgowe.*

Określając zakres planu ochrony oraz opracowań wykorzystanych na potrzeby jego sporządzenia, zawsze trzeba mieć na względzie, że jest to akt prawa miejscowego, regulowany przepisami określonymi w ustawie o ochronie przyrody oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy. Instrumentem prawnym definiującym w sposób ogólny założenia, jakie powinien uwzględniać plan ochrony oraz jego elementy składowe, jest art. 20 ustawy o ochronie przyrody. Szczegółowe rozwiązania z tym związane zostały zawarte w akcie wykonawczym do ustawy o ochronie przyrody, tj. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Posłużenie się przez prawodawcę w konstrukcji rozporządzenia Ministra Środowiska sformułowaniem „w szczególności” sprawia, że zawarte w nim przepisy należy traktować,

jako przykłady, nietworzące zamkniętego katalogu. Zgodnie, bowiem z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie zasad techniki prawodawczej, jeżeli wyliczenie ma mieć charakter przykładowy, a nie zupełny, należy to jednoznacznie wyrazić za pomocą zwrotu „w szczególności”. Tak zdefiniowane przepisy nie nakładają obowiązku opracowywania planu ochrony z wykorzystaniem wszystkich sporządzonych w danej tematyce opracowań, lecz dają możliwość wyboru materiałów, zawężenia ich zakresu, do publikacji, które nie straciły nic na swojej aktualności i z tych względów mogą być przydatne do opracowania koncepcji ochrony. W celu określenia tendencji zmian populacji gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony za zasadne uznano wykorzystanie dostępnych danych pochodzących sprzed utworzenia rezerwatu, w tym dokumentacji wykonanej na potrzeby ustanowienia rezerwatu, danych z inwentaryzacji na potrzeby PZO „Dolina Środkowej Wisły” (2009), danych z inwentaryzacji ptaków koryta rzecznej Wisły (2014) oraz przeprowadzonej w roku 2015 inwentaryzacji na potrzeby projektu planu ochrony dla rezerwatu. Do określenia stanu zachowania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły” wykorzystano również dane zebrane na potrzeby PZO. Przy prowadzeniu prac na potrzeby opracowania planów ochrony inwentaryzacją objęto występujące w rezerwacie gatunki ptaków;

- 2) *o dokonanie rozpoznania fauny rezerwatu – także w odniesieniu do: ptaków wodno-błotnych, wędrujących szlakiem Wisły wiosną i późnym latem lub zimujących na tej rzece – w szczególności jeżeli są one chronione w OSO „Dolina Środkowej Wisły”, do którego w całości należy rezerwat, innych lądowych lub lądowo-wodnych zwierząt kręgowych – zez szczególnym uwzględnieniem objętych ochroną gatunkową i charakterystycznych dla rzeki, jak bóbr, wydra, karczownik ziemnowodny i ssaków, których obecność (działalność) w wiślanych rezerwatach stanowi zagrożenie dla ptaków gniazdujących nad ziemią lub nisko nad nią (lis, norka amerykańska, jenot, dzik), ryb (ichtiofauny) – stanowiących baze pokarmową dla wielu gatunków ptaków rybożernych, np. – dla rybitwy rzecznej i białoczelnej oraz zimorodka.*

Określając zakres planu ochrony oraz opracowań wykorzystanych na potrzeby jego sporządzenia, zawsze trzeba mieć na względzie, że jest to akt prawa miejscowego, regulowany przepisami określonymi w ustawie o ochronie przyrody oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy. Instrumentem prawnym definiującym w sposób ogólny założenia, jakie powinien uwzględniać plan ochrony oraz jego elementy składowe, jest art. 20 ustawy o ochronie przyrody. Szczegółowe rozwiązania z tym związane zostały zawarte w akcie wykonawczym do ustawy o ochronie przyrody, tj. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Posłużenie się przez prawodawcę w konstrukcji rozporządzenia Ministra

Środowiska sformułowaniem „w szczególności” sprawia, że zawarte w nim przepisy należy traktować, jako przykłady, nietworzące zamkniętego katalogu. Zgodnie, bowiem z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie zasad techniki prawodawczej, jeżeli wyliczenie ma mieć charakter przykładowy, a nie zupełny, należy to jednoznacznie wyrazić za pomocą zwrotu „w szczególności”. Tak zdefiniowane przepisy nie nakładają obowiązku opracowywania planu ochrony z wykorzystaniem wszystkich sporządzonych w danej tematyce opracowań, lecz dają możliwość wyboru materiałów, zawężenia ich zakresu, do publikacji, które nie straciły nic na swojej aktualności i z tych względów mogą być przydatne do opracowania koncepcji ochrony. W celu określenia tendencji zmian populacji gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony za zasadne uznano wykorzystanie dostępnych danych pochodzących sprzed utworzenia rezerwatu, w tym dokumentacji wykonanej na potrzeby ustanowienia rezerwatu, danych z inwentaryzacji na potrzeby PZO „Dolina Środkowej Wisły” (2009), danych z inwentaryzacji ptaków koryta rzecznej Wisły (2014) oraz przeprowadzonej w roku 2015 inwentaryzacji na potrzeby projektu planu ochrony dla rezerwatu. Do określenia stanu zachowania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły” wykorzystano również dane zebrane na potrzeby PZO. Przyjęta na potrzeby opracowania planów ochrony metodyka uwzględnia w badaniach awifauny rozpoznanie ptaków wodno-błotnych wędrujących szlakiem Wisły wiosną i latem oraz zwierząt lądowych i lądowo – wodnych. W przypadku ptaków zimujących wykorzystano materiały uzyskane w czasie corocznych liczeń tych gatunków. W przypadku bobra i wydry wykorzystano dane z inwentaryzacji przeprowadzonej w latach 2013-2014 z zastosowaniem metodyki PM GIOŚ w ramach projektu PZO dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029. Wstępne rozpoznanie ichtiofauny Wisły w granicach obu rezerwatów zostało przeprowadzone w czasie realizacji prac nad projektem PZO dla Obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029;

- 3) *o szczegółowe rozpoznanie zasad i dotychczasowych wyników prowadzenia w rezerwach gospodarki rybackiej, w tym wędkowania, ewentualnych połowów sieciowych, planu zarybiania i struktury gatunkowej (oraz wiekowej) ryb wprowadzanych do Wisły, jak również zgodności prowadzenia tej gospodarki z wymogami ochrony rezerwatowej, w szczególności z uwzględnieniem: płoszenia przez wędkarzy gniazdujących na wyspach i w skarpach brzegowych ptaków, zgodności kształtowania ichtiofauny w ramach prowadzonych zarybień z zespołem ryb reofilnych – charakterystycznych dla Wisły – nizinnej rzeki, o podłożu mineralnym, a także z wymogami pokarmowymi rybożernych gatunków ptaków oraz ochroną gatunków ryb, będących przedmiotem ochrony w specjalnym obszarze ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły”.*

Przeprowadzone w latach 2013-2014 prace w ramach PZO dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 wskazywały, że na obszarze rezerwatów nie były prowadzone połowy sieciowe a jedynie amatorskie. Obwód rybacki rzeki Wisły nr 4, którego część stanowią oba rezerваты obejmuje odcinek rzeki od ujścia Narwi do ujścia rzeki Mołtawy czyli około 55 km odcinek Wisły. Szacunkowo ochroną rezerwatową objętych jest jedynie około 13% długości rzeki wchodzącej w skład obwodu. Prowadzona gospodarka rybacka musi uwzględniać całą specyfikę wód obwodu a nie tylko jego małego fragmentu i w taki sposób zostały sformułowane jej zasady, które zresztą były poddane ocenie komisji do sp. Opiniowania Operatów Rybackich w skład, której oprócz specjalistów z zakresu rybactwa wchodzi również przedstawiciele Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Zapisy operatu były, więc weryfikowane pod względem zgodności, z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody przez przedstawiciela Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. Można, więc wnioskować, że są one zgodne zarówno z zapisami Art. 2a Ustawy o Rybactwie Śródlądowym z dnia 18 kwietnia 1985 (tekst jednolity), jak również z zapisami zawartymi w ustawie o ochronie przyrody w odniesieniu do celów ochrony wspomnianych rezerwatów przyrody tak ogólnych jak i szczególnych w zakresie działań rybackich, jakie mogą być prowadzone w ich granicach. Prace nad projektem PZO dla obszaru Natura 2000 Kampinoska Dolina Wisły PLH140029 wykazały, że odnogi i starorzecza Wisły znajdujące się w granicach rezerwatów przyrody są siedliskiem licznych populacji gatunków obcych i inwazyjnych dla ichtiofauny, jakimi są: czebaczek amurski, karp oraz karaś srebrzysty. Eliminacja tych gatunków wywierających udowodniony bez sprzecznie negatywny wpływ na ekosystemy wymaga prowadzenia działań rybackich, jakimi są między innymi połowy sieciowe. Stąd też należy rozważyć czy postulowanie zakazu połowów sieciowych jeszcze przed wykonaniem dokładnych badań w zakresie możliwości eliminacji wspomnianych gatunków z wód rezerwatów jest zasadne z punktu widzenia ochrony ich ekosystemów. Przyjęcie takiego założenia już we wstępnej fazie prac ogranicza znacząco możliwości podejmowania działań mających na celu eliminację z wód rezerwatu gatunków niepożądanych czy wręcz "toksycznych";

- 4) *o dokonanie rozpoznania terenowego, zgodnie z zalecaną metodyką w poradnikach metodycznych dla roślin (w szczególności chronionych – np. kruszczyk szerokolistny), grzybów i siedlisk przyrodniczych, chronionych z mocy Dyrektywy Siedliskowej – jak tereofity namulkowe, czy też nadrzeczne, okresowo zalewane, łęgi topolowo-wierzbowe, z uwzględnieniem stadium inicjalnego tego siedliska priorytetowego (wiklinowisk).*

Określając zakres planu ochrony oraz opracowań wykorzystanych na potrzeby jego sporządzenia, zawsze trzeba mieć na względzie, że jest to akt prawa miejscowego, regulowany przepisami określonymi w ustawie o ochronie przyrody oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy. Instrumentem prawnym

definiującym w sposób ogólny założenia, jakie powinien uwzględniać plan ochrony oraz jego elementy składowe, jest art. 20 ustawy o ochronie przyrody. Szczegółowe rozwiązania z tym związane zostały zawarte w akcie wykonawczym do ustawy o ochronie przyrody, tj. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Posłużenie się przez prawodawcę w konstrukcji rozporządzenia Ministra Środowiska sformułowaniem „w szczególności” sprawia, że zawarte w nim przepisy należy traktować, jako przykłady, nietworzące zamkniętego katalogu. Zgodnie, bowiem z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie zasad techniki prawodawczej, jeżeli wyliczenie ma mieć charakter przykładowy, a nie zupełny, należy to jednoznacznie wyrazić za pomocą zwrotu „w szczególności”. Tak zdefiniowane przepisy nie nakładają obowiązku opracowywania planu ochrony z wykorzystaniem wszystkich sporządzonych w danej tematyce opracowań, lecz dają możliwość wyboru materiałów, zawężenia ich zakresu, do publikacji, które nie straciły nic na swojej aktualności i z tych względów mogą być przydatne do opracowania koncepcji ochrony. W celu określenia tendencji zmian populacji gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony za zasadne uznano wykorzystanie dostępnych danych pochodzących sprzed utworzenia rezerwatu, w tym dokumentacji wykonanej na potrzeby ustanowienia rezerwatu, danych z inwentaryzacji na potrzeby PZO „Dolina Środkowej Wisły” (2009), danych z inwentaryzacji ptaków koryta rzecznej Wisły (2014) oraz przeprowadzonej w roku 2015 inwentaryzacji na potrzeby projektu planu ochrony dla rezerwatu. Do określenia stanu zachowania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły” wykorzystano również dane zebrane na potrzeby PZO. W przypadku siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt objętych państwowym monitoringiem zastosowano przyjętą w jego ramach metodykę. Zbyteczne wydaje się tworzenie oddzielnej metodyki dla poszczególnych gatunków, jak np.: kruszczyka szerokolistnego (pomimo, że objęty jest on ochroną częściową wykazuje na terenie kraju tendencje do synantropizacji). Gatunek ten powszechnie występuje na podłożu mineralnym dolin rzecznych zarówno Wisły i Bugu, jak również w obrębie wydmy szarych w pasie nadmorskim. Jest też stałym elementem flory miast, w tym Warszawy;

- 5) *O przeprowadzenie charakterystyki porównawczej danych jakie zostaną uzyskane w trakcie prac nad sporządzaniem planów ochrony, o których była mowa w pkt. 1-4 niniejszego pisma TOP – z materiałami zebranymi w przeszłości w trakcie innych programów badawczych dotyczących międzywala Wisły tuż poniżej ujścia Narwi (np. prace terenowe na potrzeby sporządzania planów zadań ochronnych dla obszarów sieci Natura 2000, zimowe liczenia ptactwa wodnego, badania nad nietoperzami w pobliskich fortach modlińskich, czy też badania awifauny, w tym zachowań ptaków w związku z pracą pobliskiego lotniska pasażerskiego w Modlinie, wykonanych w ramach*

analizy porealizacyjnej, która była sporządzona dla tego przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w trakcie fazy jego eksploatacji) – co pozwoli na poznanie trendów liczebności poszczególnych, charakterystycznych dla rzeki gatunków, w szczególności – ptaków.

Określając zakres planu ochrony oraz opracowań wykorzystanych na potrzeby jego sporządzenia, zawsze trzeba mieć na względzie, że jest to akt prawa miejscowego, regulowany przepisami określonymi w ustawie o ochronie przyrody oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy. Instrumentem prawnym definiującym w sposób ogólny założenia, jakie powinien uwzględniać plan ochrony oraz jego elementy składowe, jest art. 20 ustawy o ochronie przyrody. Szczegółowe rozwiązania z tym związane zostały zawarte w akcie wykonawczym do ustawy o ochronie przyrody, tj. Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Posłużenie się przez prawodawcę w konstrukcji rozporządzenia Ministra Środowiska sformułowaniem „w szczególności” sprawia, że zawarte w nim przepisy należy traktować, jako przykłady, nietworzące zamkniętego katalogu. Zgodnie, bowiem z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie zasad techniki prawodawczej, jeżeli wyliczenie ma mieć charakter przykładowy, a nie zupełny, należy to jednoznacznie wyrazić za pomocą zwrotu „w szczególności”. Tak zdefiniowane przepisy nie nakładają obowiązku opracowywania planu ochrony z wykorzystaniem wszystkich sporządzonych w danej tematyce opracowań, lecz dają możliwość wyboru materiałów, zawężenia ich zakresu, do publikacji, które nie straciły nic na swojej aktualności i z tych względów mogą być przydatne do opracowania koncepcji ochrony. W celu określenia tendencji zmian populacji gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony za zasadne uznano wykorzystanie dostępnych danych pochodzących sprzed utworzenia rezerwatu, w tym dokumentacji wykonanej na potrzeby ustanowienia rezerwatu, danych z inwentaryzacji na potrzeby PZO „Dolina Środkowej Wisły” (2009), danych z inwentaryzacji ptaków koryta rzecznej Wisły (2014) oraz przeprowadzonej w roku 2015 inwentaryzacji na potrzeby projektu planu ochrony dla rezerwatu. Do określenia stanu zachowania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły” wykorzystano również dane zebrane na potrzeby PZO. Ze względu na możliwość stosowania różnych metod badań przeprowadzenie analizy porównawczej dla różnych lat może okazać się trudne. Nie mniej w czasie opracowywania projektu planu ochrony zostaną wykorzystane materiały pochodzące z wcześniejszych inwentaryzacji, a w przypadku nie stwierdzenia w sezonie 2016 któregoś z gatunków ptaków odnotowanych jako lęgowe lub przelotne w sezonach wcześniejszych, lista gatunkowa zostanie o nie uzupełniona. Nie zachodzi natomiast konieczność

uwzględniania i odnoszenie się do wszystkich opracowań dotyczących inwentaryzacji w regionie, m.in. nietoperzy w obrębie fortów w Modlinie;

- 6) *o sformułowanie rodzaju i zakresu zadań ochronnych – np. jak budowa i utrzymanie sztucznych platform lądowych dla bielika lub bociana czarnego, czy też w zakresie dalszego zarybiania wód Wisły na terenie lub sąsiedztwie rezerwatów, ogradzania kolonii lęgowych mew i rybitw elektrycznym „pastuchem”.*

Sformułowanie działań ochronnych dotyczących budowy platform lęgowych możliwe będzie po dokładnym rozpoznaniu terenowym. W przypadku stwierdzenia odpowiednich warunków, takie działanie znajdzie się w projekcie planu ochrony. Grodzenie kolonii lęgowych pastuchami elektrycznymi zostanie uwzględnione w projekcie planu ochrony;

- 7) *o określenie zasad monitoringu przyrodniczego, z uwzględnieniem wymogu, aby jego realizacja, w tym terminy wykonywania i częstotliwość – nie stanowiły zagrożenia dla gniazdujących w rezerwacie ptaków, w szczególności z tzw. kolonijnych, czy też „wyspowych” – zasiedlających głównie wyspy i kępy rzeki. Przykładowo – liczenia kontrolne w koloniach lęgowych powinny być przeprowadzane wyłącznie na etapie wysiadywania jaj i w czasie sprzyjających warunków atmosferycznych – z wykluczeniem dni upalnych, bardzo wietrznych, czy też z opadami atmosferycznymi.*

Prace na potrzeby ustanowienia planu ochrony przeprowadzono z uwzględnieniem obowiązujących przepisów i metodyk. Wszelkie prace zostały przeprowadzone w taki sposób, aby nie wpływały negatywnie na gniazdujące w rezerwacie ptaki;

- 8) *o przeprowadzenie inwentaryzacji stanu budowli wodnych (tam podłużnych i poprzecznych, przetamowań i opasek brzegowych) położonych w rezerwatach – z uwzględnieniem ich stanu technicznego i planów odbudowy, która będzie negatywnie oddziaływać na rezerwaty.*

Pozyskano dane na temat istniejących budowli wodnych w granicach rezerwatu oraz dokonano ich oceny zarówno stanu technicznego jak wpływu na stan zachowania siedlisk awifauny rezerwatu.

- 9) *o rozpoznanie i ocenę wpływu – pod kątem stwarzanych dla rezerwatów zagrożeń (aktualnych, wewnętrznych i zewnętrznych) jak: żegluga, głównie (głównie lecz – nie tylko) turystyczna, pochodząca także od okolicznej przystani na prawym brzegu Narwi w Nowym Dworze Mazowieckim, wędkowanie oraz pobyty rekreacyjne – na wyspach i brzegach rzeki, związane z zaśmiecaniem terenu, biwakowaniem, płoszeniem zwierząt i paleniem ognisk, jak również nieuprawnionym wjazdem pojazdów mechanicznych, w tym quadów i motocykli, niskie przeloty nad międzywalem Wisły poniżej ujścia Narwi, również nad rezerwatami samolotów pasażerskich*

startujących / lądujących na oddanym do użytkowania w 2012r. lotnisku w Modlinie, źródła zanieczyszczeń wód, w tym zrzuty ścieków – lokalne (np. z Zakroczymia, czy do rzeki powyżej rezerwatów – z Nowego Dworu Mazowieckiego i Czosnowa), jak również skala, skład i zmiany w czasie zanieczyszczeń Wisły, pochodzących ze zlewni Wisły Górnej i Środkowej, w tym również – z aglomeracji warszawskiej, drapieżnictwo ssaków, takich jak lis i norka amerykańska, potencjalnie zapewne także jenot i dzik.

Budowle wodne, żegluga, rybactwo funkcjonowały na rzece Wiśle jeszcze przed utworzeniem rezerwatu. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1977 r. w sprawie granic wód, linii brzegu, urządzeń nad wodami oraz wód śródlądowych żeglownych (Dz.U.1977.26.110) Wisła i jej wody od ujścia rzeki Przemszy do połączenia z Kanałem Łaczańskim i od ujścia tego Kanału w miejscowości Skawina do ujścia Wisły do Zatoki Gdańskiej uznane zostały za żeglowne śródlądowe drogi wodne. Pomimo tego faktu wartości przyrodnicze koryta Wisły i jej otoczenia nie zostały uszczuplone. Potwierdzeniem tego było uznanie fragmentu koryta Wisły, jako rezerwat przyrody, w którym to akcie prawnym dopuszczono prace związane z utrzymaniem rzeki np. regulacja koryta i jej wód oraz funkcjonowanie budowli wodnych. Biorąc pod uwagę racjonalność prawodawcy można przyjąć, że nie uznał on takiego sposobu zagospodarowania, jako zagrożenie dla trwałości tej formy ochrony przyrody;

10) *o wskazanie konkretnych środków eliminacji lub minimalizacji tych zagrożeń – przykładowo – poprzez postrzeżenie w ruchu lotniczym tras dolotowych nie przebiegających bezpośrednio nad międzywalem, zaleconych do stosowania w prawomocnej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydanej dla budowy lotniska pasażerskiego w Modlinie przez Burmistrza Nowego Dworu Mazowieckiego, czy też zaproponowanie koncepcji alternatywnej ochrony brzegów i wału przeciwpowodziowego przed wzmożoną erozją boczną, bez nadmiernej ingerencji technicznej w korycie rzeki.*

W planie ochrony zdefiniowano zagrożenia, dla których możliwe jest określenie ich parametrów. W związku z tym, że wskazana w uwadze decyzja administracyjna nie posiada mocy sprawczej powszechnie obowiązującej tj. jej zapisy nie mają przełożenia na akty prawa miejscowego wydawane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, nie uwzględniono jej w planie ochrony;

11) *o dokonanie właściwej (= wiarygodnej) prognozy dla ustalenia zagrożeń potencjalnych (=prognozowanych), zarówno zewnętrznych jak i pochodzenia wewnętrznego jak: odbudowa budowli wodnych (regulacyjnych) położonych na terenach rezerwatów, wzrastająca intensywność żeglugi turystycznej i przebywania publiczności na terenie rezerwatów, w szczególności w porze wiosenno – letniej (w okresie lęgowym ptaków), rozbudowa lotniska w Modlinie – np. poprzez*

stworzenie tam bazy CARGO (przewozów towarowych), budowę kolejnych pasów startowych itp., utworzenie na Wiśle Dolnej ponadregionalnej Drogi Wodnej (E-40 – z Ukrainy i Białorusi, poprzez Bug, Wisłę i Wartę – do Niemiec) dla żeglugi towarowej i powstanie związanej z tym infrastruktury technicznej, kaskadyzacja (= piętrzenie) Dolnej Wisły (poniżej Warszawy i ujścia Narwi) w celach energetycznych i uruchomienia żeglugi towarowej, czy też realizacja najnowszej koncepcji – systemu niskich piętrzeń (o wysokości piętrzenia do 3-4 metrów) za pomocą tak zwanych progów pneumatycznych, natury „powłokowej” (typu – jaki istnieje przy elektrowni na Wiśle w Połańcu i od lat jest bezskutecznie planowany przy drugiej elektrowni – koło Kozienic), uruchomienie planowanej od wielu piaskarni „Sady” (w gm. Czosnów) – na lewym brzegu Wisły w rezerwacie „Zakole Zakroczymskie”, tuż poniżej nowego mostu drogowego w ciągu drogi krajowej Nr 7 – w celu pobierania z dna rzeki kruszyw budowlanych, wznowienie przez administratora międzywala Wisły Warszawskiej – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie działań polegających na masowym usuwaniu drzew i krzewów z międzywala tego odcinka rzeki, także na terenach objętych ochroną rezerwatową – prowadzonych przez ten podmiot w przeszłości na Wiśle Warszawskiej w latach 2011-2012.

W planie ochrony zdefiniowano zagrożenia, dla których możliwe jest określenie ich parametrów. Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie nie jest znane czy, a jeżeli tak to kiedy, miałyby rozpocząć się realizacja przedsięwzięć wskazanych w uwadze np.: budowa drogi żeglownej, jak również nie jest znany zakres prac, jakie miałyby być wykonane w ramach tych inwestycji. Zatem nie posiadają one przymiotu faktycznego, rzeczywistego czy potencjalnego. W związku z tym, niemożliwym jest określenie w planie ochrony wpływu na przyrodę rezerwatu i obszaru Natura 2000 oraz tym bardziej określenie sposobów eliminacji ewentualnego negatywnego oddziaływania. Dotyczy to również wprowadzania ewentualnych ustaleń do planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego. Przepisy ustawy o ochronie przyrody i wydanego do tej ustawy aktu wykonawczego z zakresu zasad opracowywania planu ochrony rezerwatu przyrody zawężają zakres niezbędnych do wykonania prac nad planem ochrony do czynności, których zakres jest mierzalny. Sporządzając ten dokument identyfikuje się i ocenia istniejące oraz potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne biorąc pod uwagę ich realny wpływ w szczególności na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów czy też różnorodność ekosystemów. Jednocześnie wskazać należy, że realizacja inwestycji np.: obejmującej budowę drogi wodnej w omawianej lokalizacji, możliwa będzie dopiero po przeprowadzeniu indywidualnej oceny w trybie przepisów ustawowych, w drodze stosownych postępowań administracyjnych. Taką ocenę można dokonać wyłącznie w oparciu o szczegółową dokumentację planowanego przedsięwzięcia. Bez

precyzyjnego określenia przez wykonawcę parametrów tej inwestycji, nie będzie bowiem możliwe określenie warunków jej ewentualnej realizacji, w tym w szczególności rozwiązań ograniczających lub eliminujących jej negatywne oddziaływanie na cenne przyrodniczo obszary chronione. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że w planie ochrony, jako akcie prawa miejscowego, brak jest podstawy do powielania przepisów ustawowych, w oparciu o które mogą być prowadzone przedmiotowe postępowania;

- 12) *o opracowanie koncepcji oznakowania granic rezerwatów tablicami informacyjnymi – dotychczas omawiane rezerваты pozostają wciąż nieoznakowane.*

Sposób oznakowania form ochrony przyrody został określony w ustawie o ochronie przyrody;

- 13) *o sformułowanie w sporządzanych planach ochrony zasad: wykluczenia prowadzenia gospodarki łowieckiej w rezerwach, dotyczących prowadzenia gospodarki rybackiej (w tym – wędkowania), z wykluczeniem połowów sieciowych w rezerwach i przebywania osób wędkujących w okresie lęgowym w rezerwacie w porze nocnej, prowadzenie spławu i żeglugi – z wykluczeniem uprawiania sportów wodnych, realizacji infrastruktury związanej z żeglugą, z dopuszczeniem poruszania się jednostek pływających wyłącznie wytyczonym szlakiem wodnym, bez przybijania do wysp, kęp rzecznych i brzegów Wisły, objętych ochroną rezerwatową, nie udostępnienia rezerwatów dla ruchu pieszego, jazdy konną i pojazdów mechanicznych – z wyjątkiem wędkarzy, nie wyznaczania miejsc prowadzenia działalności handlowej, wytwórczej i rolnej.*

W planie ochrony zdefiniowano zagrożenia, dla których możliwe jest określenie ich parametrów;

- 14) *o rzetelne przeprowadzenie analizy ustaleń zawartych w obowiązujących odnośnie terenów omawianych rezerwatów dokumentach planistycznych (istniejące lub procedowane mpzp, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, czy też plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 lipca 2014r. i publikowanego w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 15 lipca 2014r., w poz. 6868) – a następnie – o sformułowanie zapisów, dotyczących zmian w tych dokumentach, mających na celu eliminację zagrożeń dla rezerwatów, pochodzących z realizacji ustaleń tych dokumentów w ich dotychczasowym brzmieniu. UWAGA – w tym celu – podanie zapisów zmian NIE MOŻE dotyczyć wszystkich dokumentów łącznie, lecz powinni być ZRÓŻNICOWANE w zależności od charakteru (ogólności i skali przestrzennej dokumentu – innej dla gminy i innej – dla całego, największego w Polsce województwa) – przykładowo w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy powinno się postulować zapisy inne niż w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.*

Przeprowadzono analizę zagospodarowania przestrzennego w zakresie niezbędnym do sporządzenia projektu planu ochrony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 roku w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony rezerwatu;

15) *ponadto TOP wskazuje na konieczność uwzględnienia w ustaleniach sporządzanych planów ochrony podstawowej zasady iż zachowanie w dobrym stanie ekologicznym na terenie omawianych rezerwatów większości ostoi lęgowych ptaków, będących głównym przedmiotem ochrony rezerwatowej, zależy w decydującej mierze od ochrony roztokowego (warkoczowego) charakteru wód Wisły Środkowej, na odcinkach poza miejskich uregulowanych tylko w znikomym stopniu. To właśnie zmienność ukształtowania w strefie korytowej rzeki, spowodowana okresowym zalewaniem całego jej międzywala, prowadzeniem przez Wisłę rumoru rzeczno- i spływem kry lodowej – stanowi podstawowy warunek zachowania siedlisk lęgowych ptaków, żyjących nad tą rzeką. Natomiast działania takie jak: regulacja „tradycyjna” wód poprzez odbudowę budowli wodnych, masowe usuwanie roślinności, w tym zadrzewień nadbrzeżnych, komercyjny pobór kruszyw budowlanych – jako tzw. „zastępcze utrzymanie wód”, piętrzenie wód i wprowadzenie masowej żeglugi, kłócą się – w sposób oczywisty – z realizacją ochrony rezerwatowej w rezerwatach położonych w międzywale Wisły i w związku z tym powinny być wykluczone. Jednocześnie nadrzędny wymóg prowadzenia ochrony przeciwpowodziowej terenów zamieszkałych, przyległych do rezerwatów – ograniczony w omawianym przypadku do lewego brzegu rzeki w gminach Czosnów i Leoncin – gdyż prawy brzeg jest oparty o wysoką skarpe rzeki i tereny za nim (nad nim) położone, np. miasto i gmina Zakroczym – nie znajdują się w obszarze narażonym na zalanie – powinien być prowadzony w taki sposób, aby jak najmniej kolidować z ochroną przyrody rezerwatów i tamtejszych obszarów sieci Natura 2000 – czemu ma służyć zasada wariantowania przedsięwzięć. TOP składa również wniosek, aby w trakcie prac nad planami ochrony dla omawianych rezerwatów została rozpatrzona możliwość ustanowienia otulin, wraz ze wstępnym przedstawieniem ich granic.*

Regulacji rzek jest pojęciem szerokim, którego istota została określona w art. 236 ustawy Prawo wodne. Regulacja koryt cieków naturalnych służy poprawie warunków korzystania z wód i ochronie przeciwpowodziowej lub ochronie przed suszą. Na podstawie wniesionej uwagi jak i w trakcie sporządzania planu ochrony nie było możliwe określenie zakresu ewentualnych prac, jakie miałyby być wykonane w ramach wskazanej w uwadze regulacji Wisły, a co za tym idzie, nie ma możliwości określenia sposobu ograniczenia ich wpływu na rezerwat;

16) ... zgłasza uwagę aby została poprawiona treść legendy w Załączniku Nr 4 (graficznym) w każdym projekcie zarządzenia o ustanowieniu planu ochrony - gdyż aktualnie, pomimo iż w projektach planów słusznie ustalono objęcie omawianych dwóch rezerwatów wyłącznie ochroną czynną – to z legendy map stanowiących załącznik nr 4 do każdego z zarządzeń ustanawiających plan ochrony, wynika iż w omawianych rezerwatach będziemy do czynienia z ochroną ścisłą – co jest oczywistym błędem – wymagającym bezzwłocznej poprawy.

Poprawiono projekt planu ochrony.

17) Wnosi o uwzględnienie w zagrożeniach potencjalnych (zewnętrznych) plany rozbudowy położonego w pobliżu omawianych rezerwatów lotniska w Modlinie; rozbudowa ta ma polegać na realizacji drugiego pasa startowego, zaś w dalszej przyszłości (lecz mieszczącej się w przedziale 20-letnim) – powstanie portu cargo dla przewozów towarowych. Już teraz, pomimo iż – ustaleniach zawartych w decyzji środowiskowej, wydanej dla realizacji lotniska w Modlinie, przyjęto iż korytarze powietrzne samolotów lądujących i odlatujących z tego portu lotniczego nie będą przebiegać nad międzywalem Wisły – mają miejsce regularne naruszenia tej zasady, kiedy to startujące lub podchodzące od zachodu do lądowania maszyny nie poruszają się w wyznaczonym korytarzu nad drogą krajową Nr 62 – lecz lecą bezpośrednio nad Wisła, czy też – nawet – przecinają międzywale, kierując się, na malej jeszcze wysokości nad Puszcza Kampinoska. Dla uwiarygodnienia wyżej wymienionych zdarzeń wystarczy prześledzić portal śledzenia cywilnego ruchu lotniczego nad Polską – ze zbliżeniem na Mazowsze. Wobec powyższego – odpowiedzią na takie zagrożenie zewnętrzne, które powinno zostać uwzględnione w planach ochrony pobliskich lotnisku w Modlinie rezerwatów powinno być wskazanie aby rygorystycznie respektować zasadę wykluczenia międzywala Wisły poniżej ujścia Narwi (w szczególności – na terenach rezerwatów) jako szlaku ruchu lotniczego, ze wskazaniem na konieczność wykorzystania zatwierdzonych na etapie procedowania administracyjnego Poru lotniczego w Modlinie korytarzy powietrznych, omijających przestrzeń nad tą rzeka – w tym korytarza nad drogą krajową Nr 62 do Płocka.

Ruch lotniczy, w tym poruszanie się w korytarzach powietrznych regulują odrębne przepisy. Naruszenie procedur i nieuzasadnione zmiany trasy lotu samolotu należy traktować, jako naruszenie przepisów prawa. Sposób wykonywania przelotów nad terenami chronionymi został uregulowany ustawą z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz. U. z 2018 r. poz. 1183). Przepisy art. 124 tej ustawy zabraniają wykonywania lotów statkami powietrznymi z napędem nad obszarami parków narodowych i rezerwatów przyrody poniżej wysokości względnych podanych przez instytucje zapewniające służby ruchu lotniczego w trybie art. 122. Zakazów tych nie stosuje się do lotów patrolowych i interwencyjnych, wykonywanych na zlecenie zarządzających parkami narodowymi i rezerwatami przyrody, administracji morskiej oraz

związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego, z bezpieczeństwem i obronnością państwa, ochroną granicy państwowej lub poszukiwaniem i ratownictwem.

Projekt planu ochrony został przesłany do zaopiniowania Radom Gminy Leoncin, Zakroczym i Czosnów.

Rady Gminy nie wydały uchwały w sprawie przedłożonego projektu zarządzenia, stosując tym samym, przewidziany przez ustawę o samorządzie gminnym, tryb milczącego przyjęcia tekstu projektu zarządzenia bez zastrzeżeń.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 290 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje: teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny PLH 140029 Kampinowska Dolina Wisły oraz dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków, w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, jako specjalny obszar ochrony ptaków PLB 1400004 Dolina Środkowej Wisły. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.